

הזיהום העולמי פוגע קודם כל בכיס

הכחדת בעלי חיים היא כבר מזמן לא מקור ראגה רק לביולוגים: לדברי פרופ' סטיוארט פים, הפגיעה שאנו גורמים לכדור הארץ משפיעה על ענף התירות, על התנהלותן של חברות עסקיות ואפילו על מחירי הביטוח שאנחנו משלמים • אבל בניגוד לתחזיות האפוקליפטיות של לוחמי איכות הסביבה, פים אופטימי באשר ליכולת לפעול בנושא: "זה פשוט הגיוני יותר מבחינה כלכלית"

מאת ישראל פישר

« ערים מוצפות במי ים, שטפונות, רעב, גלי חום שיעוררו מלחמות – התרחישים האפוקליפטיים של הלוחמים בפליטת פחמן דיר המצני נשמעים לרובנו מרוחקים ותאורטיים. ומה אם הרבה לפני שנצטרך לבנות רפסודות ייפגע השבון הבנק שלנו? פרופ' סטיוארט פים, מבית הספר לסביבה באוניברסיטת דיוק, מאמין שבקרוב נרגיש את הפגיעה הסביבתית עמוק בכיס. פים, מומחה למגוון המינים בעולם (Bio-Diversity), שחיבר את הספר "העולם על פי פים" (The World According to Pimm), הגיע החדש לירושלם כדי להדצות בכנס האגודה הישראלית לטקסונומיה באוניברסיטת תל אביב שם ניסה לשכנע את קהל המאזינים שהגיע הזמן לפעול. לטענתו, מחסור במים, שייגרם גם בשל הנזקים הסביבתיים, יהווה טריגר להגירה של בני אדם רבים ולמלחמות. בספרו משתמש פים בדוגמה של הסכם השלום בין ישראל וירדן – שבו למים היה חלק מרכזי. לדבריו, הכחדת מיני בעלי חיים – נושא המחקר העיקרי שלו – היא רק סימפטום לזלזול של בני האדם בסביבה. "יש הרבה סיבות כלכליות להציל מינים. כשמינים נכחדים זה בעיקר בגלל שאנחנו הורסים את מקומות המחיה שלהם. לעתים קרובות אנחנו עושים את זה מסיבות שרעות לטבע ולכלכלה", אומר פים בראיון ל-TheMarker. "מערכות אקולוגיות טבעיות עושות הרבה:

פרופ' סטיוארט פים. "יש הרבה סיבות כלכליות להציל מינים"

תצלום: ניר קירר

בעזרת התמיכה הנורווגית כריתת יערות בברזיל, באלפי קמ"ר

הן מונעות סחיפה של אדמה, שומרות על המים נקיים, ועל היערות – למרות שאני מבין שבישראל אין הרבה יערות. "כשאנחנו הורסים יערות טרופיים, את יערות הגשם, מסביב לעולם – זה מוסיף לאטמוספירה 1.5 מיליארד טונות למטר של פחמן בשנה – יותר ממה שמייצרות כל מדינות האיחוד האירופי. לכן, אנחנו צריכים להפסיק לשרוף את היערות הטרופיים. העלות היא נמוכה מאוד. בשל כך נורווגיה משלמת לברזיל כדי שלא תשרוף את היערות שלה", מספר פים על

אלף מינים נכחדים נשונה

פים מסתובב בכל העולם כדי לנסות ולקבל הכרה לבעיות שאותן הוא מוכיר. לדבריו, מכיוון שמקבלי החלטות וחברות עסקיות בעולם מתחילות להבין שכלכלי להן להילחם בבעיות הסביבתיות, המימון עוד יגיע. "אני צפוי לבלות הרבה זמן בגבעת הקפיטול ואני אנסה לשכנע את הקונגרס האמריקאי להתחייב לאמנת קופנהגן (אמנה של האו"ם שמצביעה יעדים עולמיים להפחתת זיהום האוויר; י"פ). מזכירת המדינה, הילרי

מינים בסכנת הכחדה

אומר שאנחנו לא מתנהגים לסביבה טוב. סיבה נוספת שבגללה צריך להיות אכפת לנו ממצב המינים בעולם היא המורשת. אם ישראל תאבד את כל המינים שחיים בה, היא תהיה מקום עני יותר במובנים מסוימים. יש אנשים שבאים לישראל כדי לבקר באתרים הדתיים, אבל אחרים, כמוני, באים גם כדי לראות את הטבע והסביבה. אנשים אוהבים טבע – וזה יהיה הפסד לתיירות". באופן טבעי, מסביר פים, נכחד מין אחד ממיליון בכל שנה. בפועל, השיעור גדול פי 100-1,000, וכאלף מינים נכחדים מדי שנה. עם זאת, פים שומר על אופטימיות. הוא טוען שיש לנו את היכולת לעשות את מה שצריך כדי לשמור על העולם, אלא שאנחנו פשוט לא רוצים מספיק. "יש שיפור במלחמה בהכחדה. אבל אנחנו צריכים לעשות יותר בגלל שזה הגיוני יותר מבחינה כלכלית. אנחנו חייבים להפסיק את השמדת היערות. אם נשחזר את היערות, נשאב מיליארדי טונות של פחמן מהאטמוספירה, וזה טוב מאוד". סוגיה נוספת שאליה מתייחס פים היא התליך העיור המהיר שעובר העולם. מ-3% מאוכלוסיית העולם שגרה ביישובים עירוניים בשנת 1800, המספר קפץ ל-30% ב-1950 וליותר ממחצית מתושבי העולם ב-2010. לעיור יש השפעה ניכרת על הסביבה, ולא אחת ארגונים סביבתיים טוענים כי התפשטות הערים משמידה ריאות ירוקות חשובות ופוגעת באיכות החיים ובבריאות האנשים שמתגוררים באזור. "עניין העיור הוא בעייתי. אם נביא יותר אנשים אל העיר – נפחית את הפגיעה שלהם באזורי הכפר, אבל הטבע באזורים עירוניים נפגע. זו בעיה מסובכת. הבעיה הברורה מאוד של ישראל היא שיש לה גידול אוכלוסייה עצום בגלל הגירה ובגלל שיש כאן משפחות גדולות וזה אומר שיהיה לכם לחץ גובר על האדמה, על מקורות המים ועל הסביבה. זה אומר ששלב מסוים תיאלצו להתמודד עם ההשלכות של זה. אם יהיו 40 מיליון תושבים בישראל עד 2040 – אתם תגיעו לשלב שבו תאמרו 'חייבים לעשות משהו'. בשורה התחתונה, חשוב להגן על הטבע. זה טוב לעסקים, לנשמה ולילדים שלנו".

קלינטון, אמרה שתיתן מימון בשווי מיליארד דולר לכך – בגלל שיש לזה יתרונות כלכליים". פים מביא כדוגמה את הבעיות הסביבתיות שמתגברות בארה"ב וגורמות לחברות עסקיות שם להדגיש את הפגיעה ברף המאזנים שלהן. "לארה"ב יש הרבה קווי חוף נמוכים, בפלורידה למשל, ביטוח הרכוש התייקר מאוד. חברות הביטוח מבינות שההתחממות הגלובלית מעלה את מספר הסופות ואת אירועי מזג האוויר הקיצוניים. אם תשאל פוליטיקאי הוא יגיד: 'אני לא מאמין בהתחממות הגלובלית'. אם תשאל את חברות הביטוח, הן בטוח יגידו שהן מרגישות את ההתחממות הגלובלית. "חברות הביטוח הבינו שהן חייבות להעלות את הפרמיה בגלל נזקי הסופות. אני בטוח שהן היו מעדיפות להרוויח כסף בדרך אחרת, אך הן לא רוצות להסתכן". מעבר להתייקרות הביטוח בפלורידה, פים טוען כי הנושא מתחיל לקבל חשיבות אסטרטגית עליונה בארה"ב ובמדינות רבות בעולם. "צבא ארה"ב הבין שלהתחממות כדור הארץ עשויות להיות השלכות עולמיות. אני לא יודע מה המדיניות בישראל, אבל אתה יכול לרמיין שכשהתחממות הגלובלית הופכת את האזור לחם יותר, זה מתחיל להפריע לאנשים לאורך הסהרה והמזרח התיכון. זה יתחיל להפוך לנושא ביטחוני כשאנשים יתחילו להגר". פים מסתמך על מחקרים רבים שצוּעו ברחבי העולם, ולפיהם ההתחממות הגלובלית תהפוך אזורים רבים באפריקה לחמים מדי מכדי שאפשר יהיה לקיים בהם חקלאות – מה שיביא בסופו של דבר לגל מהגרים חריג למדינות צפוניות יותר, ובהן ישראל. לפי חלק מהמחקרים האלה, הדרישה לחשמל בכל רחבי העולם תגבר באופן משמעותי – ואזרחי העולם ייאלצו להוציא עוד 11 מיליארד דולר בשנה על סעיף ההוצאות הזה. בנוסף, עלויות מי השתייה יקפצו ומשקי העולם יתקשו להאכיל את כל הפיות – גם בשל ריבוי האוכלוסייה וגם בשל צמצום שטחי החקלאות. איך זה מתקשר להכחדת מינים? "הכחדת מינים קשורה מאוד לנזקים הסביבתיים שאנחנו עושים. אם מינים נכחדים – זה

תצלומים: אייפי